

ภาวะวิตกกังวลของสตรีวัยเปลี่ยนที่มารับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน
โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จังหวัดนครสวรรค์

นางสาวธนิภานต์ สังข์ไสภณ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1771-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ANXIETY IN WOMEN DURING THE CLIMACTERIC PERIOD ATTENDING MENOPAUSAL CLINIC
AT SAWANPRACHARAK HOSPITAL, NAKHON SAWAN

Miss Thanikan Sungkasopon

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Science in Mental Health

Department of Psychiatry

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1771-3

นางสาวธนิกานต์ สังขโสภณ: ภาวะวิตกกังวลของสตรีวัยเปลี่ยนที่มารับบริการที่คลินิกวัย
 หมดประจำเดือนโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จังหวัดนครสวรรค์. (ANXIETY IN WOMEN
 DURING THE CLIMACTERIC PERIOD ATTENDING MENOPAUSAL CLINIC AT
 SAWANPRACHARAK HOSPITAL, NAKHON SAWAN.) อ. ที่ปรึกษา : ผศ.พญ.บุรณี
 กาญจนถวัลย์ , อ.ที่ปรึกษาร่วม : อ.นพ.एम อินทกรณ์, 147 หน้า. ISBN 974-53-1771-3.

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความชุกของภาวะ
 วิตกกังวลและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของสตรีวัยเปลี่ยนที่มารับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลสวรรค์
 ประชารักษ์ จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 295 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่
 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล แบบสำรวจอาการวัยหมดประจำเดือน แบบประเมินเหตุการณ์
 ความเครียดในชีวิต แบบประเมินการสนับสนุนทางสังคม และแบบประเมินภาวะวิตกกังวล STAI (Form Y)(The
 State-Trait Anxiety Inventory) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบน
 มาตรฐาน ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test, One-Way ANOVA, Pearson correlation coefficient และการ
 พหุการณณ์โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัยพบว่า สตรีวัยเปลี่ยนมีความชุกของภาวะวิตกกังวลต่อสถานการณ์เฉพาะ (A-State) อยู่ใน
 ระดับสูง ร้อยละ 59.3 อาการวัยหมดประจำเดือนและเหตุการณ์ความเครียดในชีวิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ
 ภาวะวิตกกังวลต่อสถานการณ์เฉพาะ(A-State) การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะวิตกกังวล
 ต่อสถานการณ์เฉพาะ(A-State) ภาวะวิตกกังวลต่อสถานการณ์เฉพาะ(A-State)มีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะ
 วิตกกังวลที่เป็นลักษณะประจำตัวของบุคคล(A-Trait) โดยภาวะวิตกกังวลที่เป็นลักษณะประจำตัวของบุคคล
 (A-Trait)สูง อาการวัยหมดประจำเดือนมาก การสนับสนุนทางสังคมต่ำ ความไม่เพียงพอของรายได้ และ
 สถานภาพหม้าย หย่า แยกกันอยู่ เป็นปัจจัยที่ทำนายการเกิดภาวะวิตกกังวลต่อสถานการณ์เฉพาะ(A-State)ได้ถึง
 ร้อยละ 53.6

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา	จิตเวชศาสตร์	ลายมือชื่อนิสิต..... ธนิกานต์ สังขโสภณ
สาขาวิชา	สุขภาพจิต	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา	2547	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

#4674729830 : MAJOR MENTAL HEALTH

KEY WORD: ANXIETY/ CLIMACTERIC/MENOPAUSAL CLINIC / SAWANPRACHARAK HOSPITAL/ NAKHON SAWAN

THANIKAN SUNGKASOPON: ANXIETY IN WOMEN DURING THE CLIMACTERIC PERIOD ATTENDING MENOPAUSAL CLINIC AT SAWANPRACHARAK HOSPITAL, NAKHONSAWAN.THESIS ADVISOR:ASSOC.PROF. BURANEE KANCHANATAWAN, THESIS COADVISOR : EM INTAKORN, M.D., 147 pp. ISBN 974-53-1771-3.

The purpose of this cross-sectional descriptive study was to examine the prevalence of anxiety and factors related with anxiety among 295 women during the climacteric period attending menopausal clinic at Sawanpracharak Hospital.The instrument was self reported questionnaires which consisted of questions for demographic data, Menopausal symptoms Rating Scale, Life Stress Event Rating Scale, Social Support Rating Scale and The State-Trait Anxiety Inventory(STAI)(Form Y).Data were analyzed by using descriptive and inferential statistics and were presented as percentage, mean, standard deviation.The Inferential Statistics were t-test, One-way ANOVA, Pearson's product moment correlation coefficient and Stepwise multiple regression analysis.

The result of this study was found that prevalence of severe anxiety state was 59.3 %. Menopausal symptoms and life stress event were significantly positive correlated to anxiety state .On the other hands, social support was negatively correlated to anxiety state and anxiety state was positively correlated to anxiety trait . In conclusion, severe anxiety trait, severe menopausal symptoms and loss of spouse were significant predictive factors (53.6%) for anxiety state.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department Psychiatry
Field of study Mental health
Academic year 2004

Student's signature.....Thanikan Sungkasopon
Advisor's signature.....B. Kanchanatawan
Co-advisor's signature.....Em Intakorn, M.D.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงบุรณี กาญจนถวัลย์ ซึ่งท่านได้แนะนำให้ความช่วยเหลือ และได้ให้กำลังใจมาโดยตลอด ท่านอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์นายแพทย์เอม อินทภรณ์ที่ได้ตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์นายแพทย์นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์สุขเจริญ ตั้งวงษ์ไชย กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้รวมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ และบุคลากรประจำคลินิกวัยหมดประจำเดือนโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ที่ได้ให้การสนับสนุนในการศึกษาและให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณวสันต์ ปัญญาแสง ที่ช่วยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล อีกทั้งการวิจัยครั้งนี้จะไม่ประสบความสำเร็จลงได้เลยถ้าปราศจากความร่วมมือของกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณบุคลากรของภาควิชาจิตเวชศาสตร์ทุกท่านที่ช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ และเพื่อนนิสิตร่วมชั้นที่เป็นกำลังใจให้กันและกันเสมอมา

ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ทุกท่าน ที่ประสิทธิประสาทความรู้และอบรมสั่งสอนผู้วิจัยด้วยความรัก ความอบอุ่นตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ณ สถาบันแห่งนี้เสมอมาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ

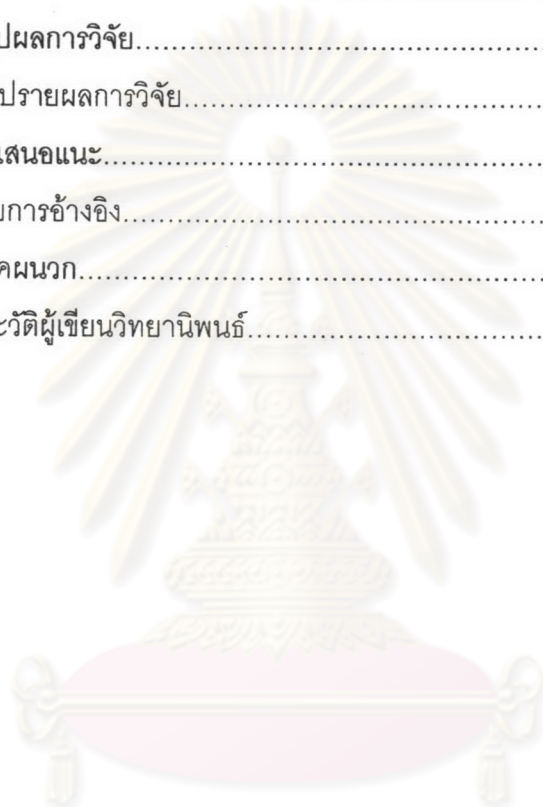
บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	คำถามการวิจัย.....	4
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตของการวิจัย.....	5
	ข้อจำกัดของการวิจัย.....	5
	คำนิยามเชิงปฏิบัติที่จะใช้ในการวิจัย.....	5
	ผลหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	ภาวะวิตกกังวล.....	8
	วัยเปลี่ยนหรือวัยเสื่อมของระบบสืบพันธุ์.....	21
	ภาวะวิตกกังวลในสตรีวัยเปลี่ยน.....	28
	ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเกิดภาวะวิตกกังวลในสตรีวัยเปลี่ยน.....	30
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36

บทที่

3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	39
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
	ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ศึกษา.....	51
	1.1 ข้อมูลพื้นฐาน.....	51
	1.2 ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว.....	55
	1.3 สภาวะของประจำเดือนและสภาวะสุขภาพ.....	58
	1.4 ข้อมูลทางชีวภาพ.....	59
	1.5 ข้อมูลทางจิตสังคม.....	60
	ส่วนที่ 2 ความชุกของภาวะวิตกกังวลของสตรีวัยเปลี่ยน.....	65
	ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะวิตกกังวลของสตรีวัยเปลี่ยน.....	66
	3.1 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของภาวะวิตกกังวลกับปัจจัย ส่วนบุคคล ปัจจัยทางชีวภาพและปัจจัยทางจิตสังคม.....	66
	3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะวิตกกังวลกับปัจจัยทางชีวภาพ และปัจจัยทางจิตสังคม.....	101
	3.3 ปัจจัยทำนายภาวะวิตกกังวล.....	102

บทที่		หน้า
5	สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	104
	สรุปผลการวิจัย.....	104
	อภิปรายผลการวิจัย.....	110
	ข้อเสนอแนะ.....	119
	รายการอ้างอิง.....	121
	ภาคผนวก.....	130
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	147

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง

หน้า

1. แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะประชากร จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ส่วนตัว รายได้ครอบครัว สถานภาพสมรส ศาสนา สภาพความเป็นอยู่ สภาพทางการเงิน จำนวนบุตร.....	51
2. แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลด้านสัมพันธภาพในครอบครัว จำแนกเป็นองค์ประกอบของครอบครัว บทบาทหน้าที่ในครอบครัว สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว.....	55
3. แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลสภาวะของประจำเดือนและสภาวะสุขภาพ จำแนกเป็น ลักษณะการมีประจำเดือน การรักษาด้วยฮอร์โมน การมีโรคประจำตัว.....	58
4. แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทางชีวภาพ จำแนกเป็นความรุนแรงของอาการ วิทยุหมดประจำเดือน.....	59
5. แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทางจิตสังคม จำแนกเป็นเหตุการณ์ความเครียด ในชีวิตในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมาและการสนับสนุนทางสังคม.....	60
6. แสดงจำนวนร้อยละของอาการวิทยุหมดประจำเดือน จำแนกตามอาการของการหมด ประจำเดือนที่เป็นปัญหาต่อสุขภาพ.....	61
7. แสดงจำนวนและร้อยละของเหตุการณ์ความเครียดในชีวิตในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมาของสตรีวัยเปลี่ยนที่มารับบริการที่คลินิกวิทยุหมดประจำเดือนโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์.....	63
8. แสดงความชุกของภาวะวิตกกังวลต่อสถานการณ์เฉพาะ (A- state) และภาวะวิตกกังวล ที่เป็นลักษณะประจำตัวของบุคคล(A- trait) ของสตรีวัยเปลี่ยนที่มารับบริการที่คลินิก วิทยุหมดประจำเดือนโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์.....	65
9. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาวะวิตกกังวลที่เป็นลักษณะ ประจำตัวของบุคคล (A- trait) กับปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันของสตรีวัยเปลี่ยนโดย ทดสอบค่า t-test.....	66
10. แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ของภาวะวิตกกังวลที่เป็นลักษณะประจำตัวของบุคคล (A- trait) กับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางชีวภาพและปัจจัยทางจิตสังคมที่ต่างกันของสตรีวัยเปลี่ยนโดยใช้วิธี One-way ANOVA.....	70

ตาราง

11. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ trait กับระดับการ ศึกษา.....	75
12. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ trait กับอาชีพ.....	76
13. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ trait กับ รายได้ส่วนตัว.....	77
14. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ trait กับ รายได้ครอบครัว	78
15. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ trait กับ สถานภาพสมรส	79
16. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ trait กับ ผู้เป็นหลักในการหารายได้	80
17. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ trait กับ ผู้มีความรับผิดชอบในการถือครองบ้าน	81
18. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ trait กับ อาการเวียนศีรษะประจำเดือน.....	81
19. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ trait กับ เหตุการณ์ความเครียดในชีวิต	82
20. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ trait กับ การสนับสนุนทางสังคม	83
21. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาวะวิตกกังวลต่อสถานการณ์ เฉพาะ(A- state) กับปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันของสตรีวัยเปลี่ยนโดยทดสอบค่า t-test.....	84
22. แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ของภาวะวิตกกังวลต่อสถานการณ์เฉพาะ (A- state) กับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางชีวภาพ และปัจจัยทางจิตสังคมที่ต่างกันของสตรีวัยเปลี่ยน โดยใช้วิธี One-way ANOVA.....	88

ตาราง

23. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ state กับ ระดับการศึกษา.....	92
24. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ state กับ อาชีพ	93
25. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ state กับ รายได้ส่วนตัว.....	94
26. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ state กับ รายได้ครอบครัว	95
27. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ state กับ สถานภาพสมรส	96
28. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ state กับ ผู้เป็นหลักในการหารายได้	97
29. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ state กับ ผู้มีความรับผิดชอบในการถือครองบ้าน	97
30. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ state กับ จำนวนบุตร	98
31. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ state กับ อาการวิหิงสาประจำเดือน.....	99
32. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ state กับ เหตุการณ์ความเครียดในชีวิต	99
33. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะวิตกกังวลแบบ state กับ การสนับสนุนทางสังคม	100
34. คำสัมพันธ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ระหว่างอาการวิหิงสาประจำเดือน เหตุการณ์ ความเครียดในชีวิต การสนับสนุนทางสังคม ภาวะวิตกกังวลแบบstate ภาวะวิตกกังวลแบบtrait.....	101
35. ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะวิตกกังวลต่อสถานการณ์เฉพาะ.....	102
36. ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะวิตกกังวลที่เป็นลักษณะประจำตัวของบุคคล.....	103